

Rapport från konferens "Kultur på recept" 2011-03-29, Helsingborg

Undertecknad har deltagit vid konferensen "Kultur på recept" som representant för nätverket HSF (Hälsofrämjande hälso- och sjukvård), temagrupp: Psykisk hälsa. Min rapport är en kortfattad sammanfattning av konferensen och projektet samt personliga reflexioner över projektet. En omfattande projektbeskrivning och utvärdering finns att tillgå på www.skane.se

Konferensen

Konferensen samlade ca 120 deltagare. Programmet innehöll inledningsvis en kortfattad beskrivning av projektet. En längre tid ägnades åt utvärderingen. Sören Augustinsson, universitetslektor i sociologi, Högskolan Kristianstad presenterade sin s.k. följeforskning. Professor Gunnar Bjursell föreläste med rubriken "Den kulturella hjärnan". Konferensen avslutades med samtal mellan politiker och experter kring frågan; Hur går vi vidare? Det avslutande samtalet hade som sammanfattande slutsats att forskningen bör utvecklas kring sambandet mellan kultur och hälsans påverkan. Projektet var viktigt för liknande satsningar. Hälso- och sjukvården måste söka nya vägar för samverkan med andra aktörer utanför den traditionella sjukvårdsorganisationen.

Projektbeskrivning

Region Skåne beviljades 2009 av Socialdepartementet ett anslag om 500 000 kronor för att pröva modell för förskrivning av kultur på recept. Projektet har pågått under perioden 2009-11-01 -- 2010-21-31. Det var ett samverkansprojekt mellan en primärvårdsenhet och kulturförvaltningen i Helsingborg. Primärvårdsenheten var Capio Citykliniken.

Målgruppen för projektet var långtidssjukskrivna patienter inom diagnosgrupperna låtta och medelsvåra depressioner, stress och ångest, långvarig smärta (över tre månader) i nacke, axel, rygg samt generaliserad smärta. Totalt har 24 personer deltagit i projektet.

Projektet har haft en särskild organisation bestående av styrgrupp och projektledning. Patienterna som kallas deltagare rekryterades via Capio Citykliniken resursteam. I teamet ingick en läkare som skrivit recepten. Kliniken har en kurator som varit vårdkoordinator med uppgiften att haft direktkontakt med deltagarna.

Kulturförvaltningen har utsett en kulturkoordinator med ansvar för planering av kulturaktiviteterna och presentation av aktiviteterna för deltagarna. Kulturaktiviteterna leddes av kulturpedagoger.

Alla aktiviteter äger rum i grupp. De 24 deltagarna har varit indelade i tre grupper. Varje grupp har träffats under 10 veckor med tre till fyra aktiviteter per vecka. Deltagarnas ålder varierar mellan 29 och 62 år. Övervägande antalet har varit kvinnor. Den genomsnittliga närvaron har varit 40 %.

Aktiviteterna har utgått från fyra olika platser: Dunkers kulturhus, Fredriksdals museum och trädgårdar, Sofiero slott och Stadsbiblioteket.

Utvärdering

Projektet har utvärderats genom s.k. följeforskning. Utvärderare har varit Sören Augustinsson, fil.dr. arbetsvetenskap. En preliminär följeforskningsrapport om modellens möjligheter finns att tillgå på www.skane.se.

Utvärderingens fokus har varit deltagarnas upplevelser och samverkansprocessen mellan sjukvården och kulturförvaltningen. Utvärderingen analyserar inte något om hälsoeffekter utöver

allmän tillfredsställelse över deltagande och gemenskap i grupp. Utvärderingens tyngdpunkt utgår från gruppintervjuer med 11 deltagare. Utan undantag har deltagarna upplevt kultur på recept som meningsfulla aktiviteter. Projektet har brutit ensamhet och väckt intresse för konst och kultur. I analysen av berättelserna har deltagarna skiftat perspektiv från sjukdom till det friska.

I samverkansprocessen framhåller utvärderaren särskilt vårdkoordinatorernas och kulturkoordinatorernas stora betydelse för att skapa trygghet för deltagarna i introduktionsfasen.

Ekonomi

Projektet har finansierats genom bidrag med 500 000 kronor från Socialdepartementet. 95 000 från Kulturrådet samt med egen finansiering inom Region Skåne med 300 000. Hela projektet har för projektperioden kostat cirka 900 000 varav 300 000 för projektledare, 200 000 för extern utvärderare, 140 000 för kulturkoordinator, 50 000 för patientkoordinator, 80 000 för kulturaktiviteter, 50 000 för filmproduktion samt cirka 80 000 för övriga kostnader. Kostnaden per deltagare har skattats till 10 000 och är endast baserad på kulturaktiviteter.

Reflexioner

Såväl konferensen som utvärderingsrapporten framhåller kulturupplevelser och gemenskap mellan människor som starkt läkande krafter och stöd för ett hälsosamt liv. I samarbetet mellan hälso- och sjukvård och kulturverksamhet finns stora hälsovinster att uppnå. Projektet har visat på ett sätt att samarbeta. Projektledningen framhöll att receptet som styrmedel varit viktigt. Det skapar tydlighet och ansvar. En reflexion från undertecknad är om vi inte kan uppnå samma effekt utan receptinstrumentet. Kan inte ansvarsfrågan bli knepig om vi använder det mycket tydliga instrumentet recept? Var går gränsen för att använda recept? Kan vi inte använda hälsosamtalen som drivkraft och styrmedel för att övertyga och vägleda patienter att delta i organiserade kulturaktiviteter? Det pågår flera intressanta projekt och verksamheter runt om i landet som stödjer långtidssjukskrivna genom kultur, utbildning, gemenskap, folkbildning etc. Det sker ofta i samverkan mellan hälso- och sjukvård, försäkringskassa, arbetsförmedling, studieförbund, folkhögskolor.

Min åsikt är också att projektet pågått allt för kort tid och omfattat för få deltagare för att kunna dra mera långtgående slutsatser utöver de upplevelser som de intervjuade deltagarna beskrivit. Det hade varit intressant med ett större projekt där man också kunde följa hälsoutvecklingen över längre tid och på ett mera ingående sätt.

Thomas Gustafson
Folkhälsostrateg
Landstinget Blekinge
Medlem i temagrupp: Psykisk hälsa